

AVRASYA EKONOMİK BİRLİĞİ

1-Birliğin Oluşması

Avrasya Ekonomik Birliği Anlaşması 29 Mayıs 2014 tarihinde Beyaz Rusya, Kazakistan ve Rusya liderleri tarafından imzalanmış ve 1 Ocak 2015 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Ermenistan 2 Ocak 2015, Kırgızistan ise 6 Ağustos 2015 itibarıyla Birliğe katılmıştır.

Birliğin fikir olarak Sovyetler sonrasında söz konusu ülkeler arasında ticari, ekonomik ve siyasi birliği sağlamak üzere gündeme geldiği, bu aşamada gümrük birliği ve ekonomik işbirliğini temel alan ve 2018 itibarıyla 5 ülkenin üye olduğu bir yapı olduğu görülmektedir. Parasal birlik ve benzer konuların ise zamana yayıldığı anlaşılmaktadır.

Avrasya Ekonomik Birliği Üyeleri

Üye ülkeler	Katılış tarihleri	Nüfus	Milli gelir, \$	Yüz ölçümü
Rusya	1 Ocak 2015	144 milyon	1,5 trilyon	17 milyon
Beyaz Rusya	1 Ocak 2015	9 milyon	54 milyar	207 bin
Kazakistan	1 Ocak 2015	17 milyon	160 milyar	2 milyon
Kırgızistan	12 Ağustos 2015	6 milyon	7 milyar	199 bin
Ermenistan	2 Ocak 2015	3 milyon	11 milyar	29 bin

Birlik fikri ilk olarak Kazakistan Cumhurbaşkanı Nur Sultan Nazarbayev'in 1994 yılında Moskova'da yaptığı bir konuşmada gündeme gelmiştir.

Birlik 183 milyonluk bir nüfus potansiyelini ve 2017 nominal rakamlarıyla yaklaşık 1,7 trilyon dolarlık bir milli gelir potansiyelini barındırmaktadır. Satın alma gücü paritesi (PPP) ile bakıldığında ise söz konusu Birlik yaklaşık 4,5 trilyon dolarlık bir büyüklüğe ulaşmaktadır.

Birlik diğer örneklerde olduğu gibi esas olarak malların, hizmetlerin, sermayenin ve emeğin serbest dolaşımı ilkesine dayanmaktadır. Ayrıca, ulaştırma, endüstri, tarım, enerji, dış ticaret, yatırım, gümrükler ve makroekonomik politikalarda ortak politika izlenmesini öngörmektedir.

2-Birliğe kadar yapısal dönüşüm aşamaları

Sovyetler Birliğinin dağılması sonrasında ilk olarak 1991 yılında Bağımsız Devletler Topluluğu oluşturulmuştur. 1996 yılında ekonomik entegrasyonu derinleştirmek üzere bir anlaşma imzalanmış, 2001 yılında ise Avrasya Ekonomik Topluluğu hayata geçirilmiştir. 1 Ocak 2010 itibarıyla Rusya, Kazakistan ve Belarus arasında gümrük birliğine geçilmiştir.

3-Genişleme Konusu

AEB'nin Sovyetlerin dağılması sonrası birliği oluşturan bütün devletleri içine alacak şekilde genişletilmesi hedefi bulunmaktadır. AB üyesi üç Baltık ülkesi bunun dışında bulunmaktadır. Bununla birlikte Ukrayna, Gürcistan ve Moldova'nın AB ile angajmana girdiği bilinmektedir.

Tacikistan'a üyelik için davet yapılmış ve bu ülke tarafından Birliğe ilgi duyulduğu ifade edilmiştir. Özbekistan ise řu ana kadar açık bir tercih içinde bulunmamıştır. Azerbaycan tarafından Birliğe kayıtsız kalınamayacağı ifade edilmektedir.

4-Parasal Birlik

Parasal Birlik konusu henüz Avrasya Ekonomik Birliği Anlaşmasına eklenmiş olmamakla birlikte Birlik ülkeleri liderleri tarafından çeşitli defalar gündeme getirilmiş, Birlik ülkelerinin Avro örneğinde olduğu gibi tek bir para birimi kullanması gerektiği

ifade edilmiştir. Bu konunun 2025 yılına kadar çözüme kavuşturulması yönünde bir yaklaşım bulunmaktadır.

5-AEB tarafından yapılan serbest ticaret anlaşmaları

AEB ile Vietnam, Moldova, Özbekistan, Ukrayna ve Sırbistan arasında serbest ticaret anlaşmaları imzalanmıştır.

6-Birliğin işleyiş ve yönetimi

Avrasya Ekonomik Birliğinin organizasyonu genel anlamda Avrupa Birliğine benzemekte ve bazı temel organlardan oluşmaktadır.

a-Avrasya Ekonomik Yüksek Konseyi

Söz konusu konsey üye ülkelerin liderlerinden oluşmakta olup, birliğin stratejisini, temel politika ve amaçlarını belirlemekte ve yol haritasını çizmektedir. Konsey aynı zamanda bütçeyi ve üye ülkelerin katkılarını belirlemektedir.

b-Avrasya Ekonomik Komisyonu

Temel olarak Avrupa Komisyonu'nu model almakta olup, yönetimi Moskova'da bulunmaktadır. Komisyon alt bölümleri ve danışma birimleri koordine etmektedir. Bölümlerin 1 Ocak 2015 den itibaren büyümeye başladığı ve yaklaşık 1200 çalışan olduğu görülmektedir. Komisyon sadece gümrük politikalarında değil, makro ekonomik politikalar, enerji konuları, rekabet konuları başta olmak üzere birçok konuda karar alabilmektedir.

c-Parlamento

Henüz işlerliği bulunmamakla birlikte üye ülkelerden seçimle belirlenecek üyelere oluşması ve yasa ve kodların uyumlaştırılması konusunda çalışması hedeflenmektedir.

d-Avrasya Ekonomik Birliği Mahkemesi

Yönetimi Minsk'de bulunan mahkeme her üye devletten atanan iki yargıç ile temsil edilmektedir. Temel görevi Birlik içerisindeki hukuki ihtilafları çözüme bağlamaktır.

7-Bütçe

Birliğin örneğin ilk yıl olan 2015 bütçesi 6.6 milyar Ruble olarak açıklanmıştır. Üye ülkelerin katkılarından oluşmaktadır. Söz konusu bütçe hem birlik organlarının masraflarında kullanılmakta hem de birlik içi bilgi sistemleri ve diğer konuların finansmanında kullanılmaktadır.